ئالیوشنىڭ ئۆزىنى چىنقتۇرۇشى

ئالیوشنىڭ ئوزىنى چىنقتۇرۇشى

مىللەتلەر نەشرىياتى

بېيجىن ـ 1956

موۇبەت ئىتتىپاقى لېنىنگرات كىنو ستۇدىيىسىدە ئىشلەنگەن.
شاگىرتلىرى كىنوستۇدىيىسى تەرىپىدىن تەرجىمە قىلىنىپ قايتا ئىشلەنگەن.

ستسىنارىيە ئاپتورى: ئا. بارتو

باش رېژىسسور: ئا. گرانىكا

رېژىسسور: ئى. گىندىن

ئوپېراتور: ئې. شاپىرو

رولىلار:

ئالىيۇشا ..... ۋ. كارگوپولىتسېۋ

ئوله مومای..... ئو. پىرۇۋا

سىما مومای..... ۋ. سىپرانتوۋا

ساشا..... ن. پولىنكوۋسكايا.

سوز بېشى

بۇ ھېكايە-رەسىم كىتاۋى بىزگە، سوتسىالىستىك سو-ۋېت ئىتتىپاقىدا ياشاۋاتقان بالىلارنىڭ قانچىلىك بەختىيار ئۇ-كەنلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. ھەر ئادەم ئائىلە تەربىيىسى بىلەن مەكتەپ تەربىيىسىنى ئۆزىگە بىرلەشتۈرگەن ئاساستا، دۆلەتنىڭ كەلگۈسى خوجايىنلىرى ھىسابلانغان بالىلارنى كۆكۈل قويۇپ تەربىيىلەيدۇ. پاختىلىك ئالىيۇشامۇ ئەنە شۇنداق شارائىتتا ئۆسمەكتە.

ئالىيۇشانىڭ چوڭ بىر كامچىلىقى شۇكى، ئۇ مومىسىنىڭ ئەگە قىلىپ ئوستۇرۇشى بىلەن بېقىندىلىق ئادىتىگە ئۆگىنىپ قالدۇ، كىچىرەك دادىسىنىڭ چىڭ ئىتائەتچانلىكى ۋە مۇئەللىملە-رىنىڭ تەربىيىسى تارقىسىدا، ئىرادىلىك ئالىيۇشا ئۆزىنىڭ بۇ كامچىلىغىنى تېرىشىپ يوقىتىشقا بەل باغلايدۇ.

بىر قېتىم ئالىيۇشا مومىسىنىڭ ئورنىدا ئىراقتىن مېھمان

بولوپ كەلگەن مومانىنى ۋە ئۇنىڭ نەۋرىسى ساشانى ئالدىغا چىقىپ كۈتۈۋالىدۇ. ئۇ ئوزىنىڭ مۇزتېلىشى ۋاختىدىن كېچىپ، ۋە كەلگەن مېھمانلارنى ئوزى بىلەن بىللە موسكۋاغا ئېتىرو-پولىتېنلىرىنى، قىزىل مەيدانىنى تاماشا قىلدۇرۇدۇ، ئالىيۇشا ساشانىڭ موسكۋا لېنگلارى توغرىسىدىكى ناتونۇشنى تۇ-زۇتۇدۇ ۋە موسكۋا لېنگلارنىڭ ئابرويىنى تېكلەيدۇ. شۇنداق بولسىمۇ ئاخىرى ئۇ، ئوزىنىڭ مەشغۇلات جەدۋىلىگە ئەمەل قىلىپ، ۋاختىدا ئويىگە يېنىپ كېلىدۇ.

ئالىيۇشانىڭ مۇستەقىل ئىش قىلالىشى ئوز مومىسىنىڭ تەر-بىيىلەش ئۇسۇلىنى ئوزگەرتىشكىمۇ سەۋەپ بولۇدۇ.

بۇ پاخلاندەك بالىنىڭ ئېتى ئالىيۇشا، ئۇ، بۇ ۋاقىتتا 9 ياشتا، موسكۋانىڭ شەھەرلىك تۇرۇكلۇق 3-ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ 4-سىنىپىدا ئوقۇيدۇ. ئۇنىڭ سىنىپتا ۋاپات بولغان دادىسىغا ھەممە بالىلارغا ئوخشاش داۋالەتلىك، مەكتەپتىكى ۋەزىپىلىرىنى ئىنتىزام بىلەن ئورۇندىغانلىقى ئارقىلىق سىنداشلىرىغا ئۈلگە بولۇپ ئوسمەكتە.

مەشغولات جەدۋىلى :

سائەت 7 دە	ئورۇندىن تۇرۇش
7 — 7.25	گىمناستىكا ، ئورۇن ژىغىش ، يۇز يۇيۇش
7.25 — 7.50	ئەتىگەنلىك تاماق
8.30	مەكتەپكە مېڭىش

ئالىيۇشل يېقىندىن بېرى ، ئۆزىدە ناھايىتى چوڭ بىر كام-چىلىق بارلىنىنى ، بەزى نۇرغۇن ئىشلاردا مومىسىغا يېقىندى بولۇۋالىدىغانلىنىنى سەزدى ، ئۇ بۇ كامچىلىنىنى تۈزەشكە بەل باغلىغاشقا ، ئايرىم بىر مەشغۇلات جەدۋىلى تۈزەپ چىقىپ ، ئۆز ئىرادىسىنى چىنىقتۇرۇش ۋە مۇستەقىل ئىش ئېلىپ بېرىشقا ئادەتلىنىشكە تەييارلاندى .

— شۇنداقتىمۇ مومىسى ئوله ئالىيۇشاغا تولىمۇ ئامراق ئىدى، ئۇ سەھەر تۇرۇپ ئالىيۇشانىڭ بولمىسىگە كىردى، سائەتكە قارىسا 7 گە يەتمە 3 مىنۇت قەپتۇ. ئالىيۇشا بولسا تېخى ئۇخلىماقتىن ئىدى. مومىسى ئۇنى ئايلاپ، ئويغاتمىدى.

مۇمىنى بۇ رەتتىن پايدىلىنىپ ئاۋال ئالىيۇشانىڭ دەپتەر-
لىرىنى ۋە تەلەپ قويىدىغان كىيىم-كېچەكلىرىنى «يۇگىشۇن ھەسەپ
ئوتتۇرىلىرىنى» ئىزدەشكە ۋەزىپە قويدى. مۇنۇلار ئۈچىگە بىر-بىرلەپ ئۆتۈرۈلگەن
ئىكەن» دەپ قويدى.

بۇگۈن مومای تولسمۇ خوشال، چۈنكى، ياش ۋاختىدا بىللە ئۇقۇغان سىما دىگەن بىر ساۋاقدىشى بۇلارنى يوخلاپ موسكۋاغا كەلمەكچى ئىدى، مومای ساۋاقدىشى بىلەن خاتىرە ئۈچۈن چۈشكەن رەسمىنى كۆرۈپ: «1919 - ژىلى سىما بىلەن ئۇلەنىڭ سېۋستوپولدا چۈشكەن رەسمى» دىگەن سۆزلەرنى ئوقۇدى. كېيىن ئۇ ئونوگۈن سمادىن كەلگەن خەت بىلەن بۇگۈن ئالايىنە ئىزدەپ تاپقان رەسمىنى ئالىيۇشاغا كۆرسەتمەكچى بولدى.

سائەت 7 كە جىرىڭلىدى، مومای مانا ئەمدى ئالىيۇشانى ئويغاتتى، ئالىيۇشا ئورنىدىن دەس تۇرۇپ ئورۇلگىدىن ۋاخ تىندا ئويغانغاندەك: «موما، مەن ئەمدى سائەت 7 دە تۇرۇشقا ئادەتلەنىپ قالدىم» دېدى. مومىسى: «بارىكالا، ئەمما يوتقانلىرىڭنى ژىغىشتىن ئۇنتۇپ قالما» دەپ قويدى.

مومای شۇشخانغا چىقىپ كەتتى. ئالیۇشا يوتقان ئۈستىگە كىرىشتى.

ھەشەلىيۇشا ئۆيۈقالغانلىقىنى ئۇنتۇپ قېلىپ ـ بولماستىنلا ئېشىكىنى قەغەز قالپاقنى كىيىدى ـ دە، قولىغا ياغاچ قىلىچىنى ئېلىپ، كۆچىلىك باتۇرلاردەك قىياپەتتە، ياستۇغىنى دۇشمەن قىلىپ ئۇنىڭغا ھۇجۇم باشلىدى.

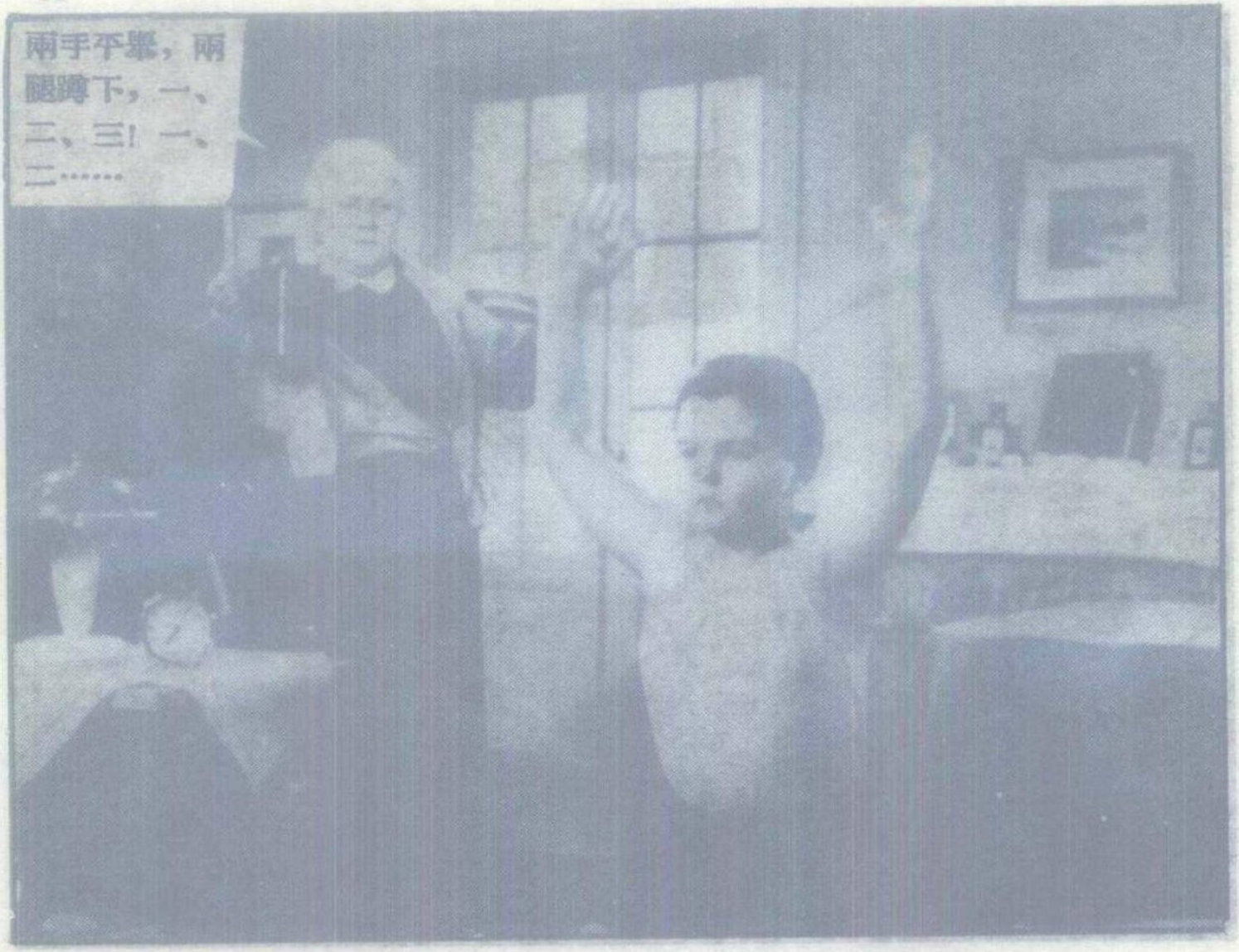

مومىنىڭ ئۆيىگە قايتىپ كىرىشىگە ، ئالىئوشا دەرھال قالپىـ
غىنى بىر ياقىقا ، قىلىچىنى ئىككىنچى بىر ياققا چوروۋۇپ تىپ ، ئورنىدىن
تۇزەپ بولغاندىن كېيىن ئەتتىگـەنلىك گىمناستىكا ئويناشقا
باشلىدى . مومىسى : « ئىككى قولۇڭنى تۇز كۆتە ، ئىككى تىزىڭنى
پۈك ، بىر ، ئىككى ، ئۈچ ! بىر ، ئىككى ..... » دەپ ئوگەتتى .

ـ سپا تەمومللمی ، کولمانیداڵ بەرگەن بویسی یەلقە ئاشخانسغاە چسقیپ
کەنتی ، پستاڤڤ ، پەلقەلی بر دچسللڵ دسنچسلیڤ ، لقەلی بر دسنە
لقشانیڤ لکستلنصح شللڵ ەکستەڵ نیسح نیللغاەڤ پەڤیڤ
دسڵنیتە دچللڵ ، ڵڤیڤ دسڵ ڤاڤە دچللڵ » : دسسەە ، دللشللی
دستەڵڤ پەت « ..... دچللڵ ، بر ! ڤیڤ ، دچللڵ ، بر ، شاڤ

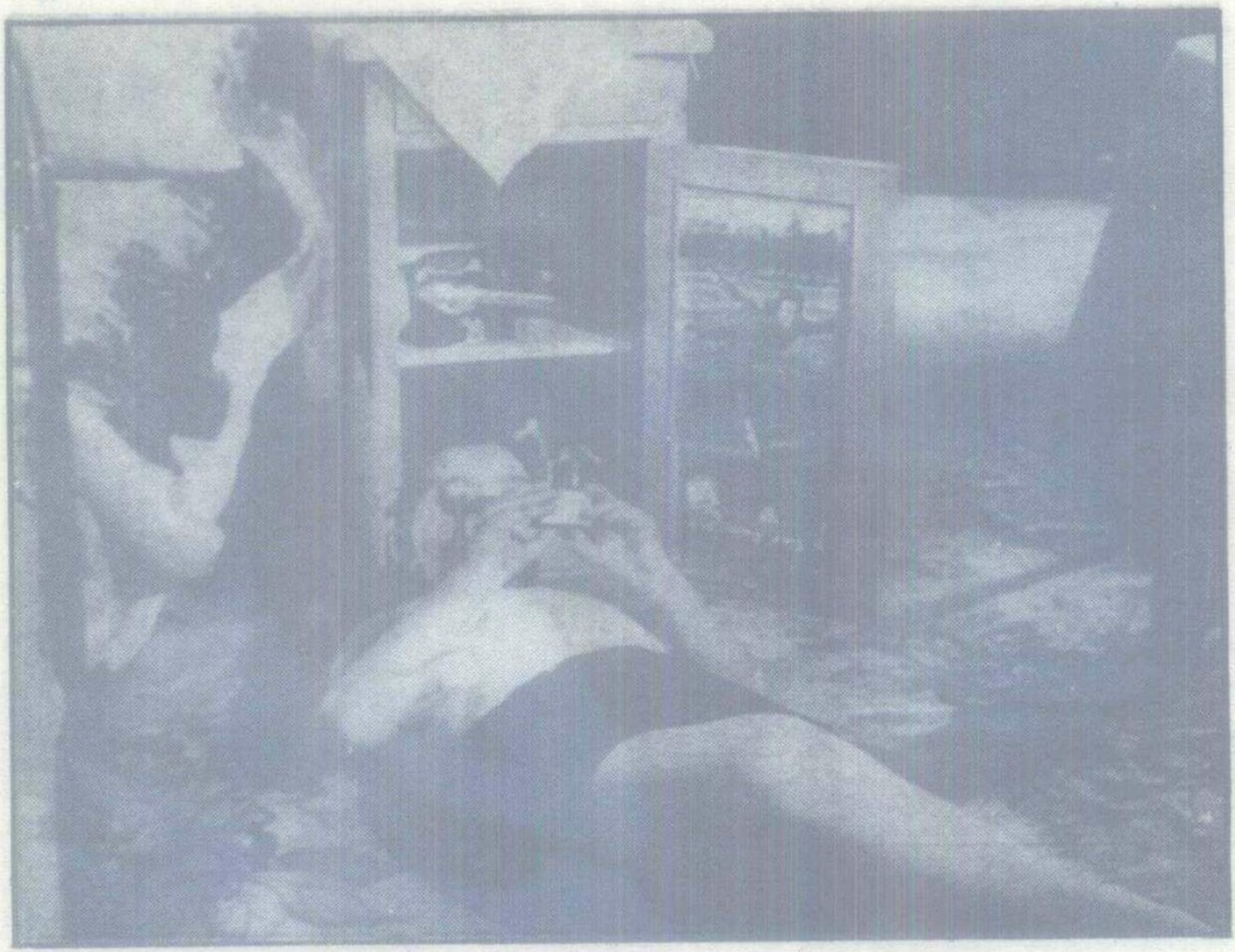

شوخ ئالیۇشا مۇمسىنىڭ چىقىپ كېتىشىگە بىلە نالا، ئۇنىڭ
يېقىن تاۋۇدا ئۇرۇپ كوماندا بېرىۋاتقانلىقىغا قارىماي، يېتىپ
ۋېلىپ ، ئويۇنچۇق ئويناشقا باشلىدى.

ئالىيۇشا ئەتىسىگە نىلىپەر گۈلتۇپا، يۇزىنى
ژۇيۇۋاتاتتى. مومىسى قۇينىغا ھىلىقى رەسىمنى كۆرسۈتۈش
ئۈچۈن ئېلىپ كىردى.

مومىسى ئالىيۇشاغا رەسمىنى كورسىتىپ: «مەن بۇ دوستۇم بىلەن خېلى ژىللار بولدى كورۈشەلمىدىم، تۇنوگۈن تۇنجى دىن خەت كەلدى، خەتتە: «يولدىن تۇتكەچ موسكۋادا توختايمىز، سەن ستانسىغا كېلىپ كۈتۈۋالغىن، بىر قىز نەۋرەمىز بار» دەپتۇ. مەن جەزمەن ئولارنى كۈتۈۋېلىپ ئامدان سايا-ھەت قىلدۇرۇمەن» دېدى.

مومايدىمۇ بالدۇردىن تارتىپ ئىشنى ئىھتىياتسىزلىق بىلەن قىلىدىغان بىر كامچىلىق بولۇپ، پات-پات بىرەر نەرسىلەرنى ئۇنتۇپ قالاتتى. بۇ قېتىم ئۇ يەنە كونا ساۋاقداشلىرىدىن كەلگەن ھېلىقى خەتنى يوقۇتۇپ قويۇپ، ئۇنىڭ بۇگۈن كەچقۇرۇن ياكى ئەتە كەچقۇرۇن كېلىدىغانلىقىنى بىلالماي، «بەلكى ئەتە كەچقۇرۇن كېلىپ قالار» دەپ پەرەز قىلدى.

ئەمما ئۇنىڭ گونا ساۋاقداشى ئەتە ئەمەس، بەلكى مانا بۇگۈنلا پويىزد بىلەن كېلىۋاتاتتى، ئۇمۇ پويىزدا ئولتۇرۇپ ئۇزۇنىڭ ئولە بىلەن بىللە چۇشكەن رەسمىنى كورۇپ كوڭـ لىدە: «ئۇزۇندىن بېرى كورالمىغان قەدىرلىك دوستۇم بـ لەن كورۇشىدىغان بولدۇم» دەپ ناھايىتى خوشال بولدى.

نەۋرىسى ساشا پويىزدىنىڭ چاپسانراق موسكۋاغا يېتىپ بېرىشىنى ،
كرېمل ساراىىنى ، مېترو پولىتېنلەرنى ساياھەت قىلىشنى سەۋىرسىزلىك
بىلەن ئۈمىت قىلماقتا . چۈنكى بۇلار موسكۋادا پەقەت 3 سائەتلا ھايال
بولاتتى ، شۇڭا ساشا بىرنى قارشى ئالغىلى ۋە ساياھەت قىلىدۇرغىلى ئادەم
چىقماي قالارمىكىن دەپ تەشۋىشلىنەتتى . شۇڭا ئۇ مومىسىدىن :
«مومما ، سىزنىڭ ساۋاقدىشىڭىز راستىنلا ئالدىمىزغا چىقارمۇ؟» دەپ سورىدى .

مومای پويېزد موسكۇا ستانسسدا توختىغان هامان سا-
ۋاقدىشىنىڭ ئالدىغا چىقىشىغا كوزى يېتىپ: «چىقدۇ، كونا
دوستۇم ئەمەسمۇ، ئۇنىڭ ئۇستىگە موسكۇالىقلارنىڭ مېهمان-
دوستلۇقتا داڭقى چىققان» دەپ ساشانى خاتىرجەم قىلدى.

ئەما بۇ چاغدا ئوله مېهمانلارنى ئەته كەچقۇرۇن كېلىدۇ، دەپ ئويلاپ، بالا-چاقىلىرى بىلەن ناشتىغا ئولتۇردى. ئالىيۇشانىڭ ئاچىسى گاله ئوكسىنا غەمخورلۇق قىلىپ: «ئوكام، مەشغۇلات ۋاختىڭغا ئەمەل قىلىشىڭ قانداغراق؟» دەپ ئوغلىنى چىنىقتۇرۇش ئەھۋالىنى سورىدى.

ئالىيۇشا: «ناھايىتى ياخشى، ۋاخت-سائەتكە پويىزد قانداق ربايە قىلسا مەنمۇ شۇنداق ربايە قىلىۋاتىمەن!» دىدى.

ئاتىسى ئالیۇشانىڭ مەشغۇلات ۋاختىغا ئەمەل قىلالىشىنى
ئانىسىنىڭ جىكىلەپ تۇرۇشىدىن بولدى دەپ ئالیۇشاغا «مەك-
سىكچە ئۆزەڭنىڭ ئەمگىگىڭ ئەمەس» دىدى.

ئانىسى دەرھال نەۋرىسىگە يان بېسىپ: «ھەر قانچە قىلـ
غان بىلەن كىچىكتە!» دېدى.

ئالىيۇشانىڭ دادىسى: «بالا، بېقىندىلىقتا كىچىگىدىن
ئوگۇنۈپ قالىدۇ» دېدى.

شۇنداق قىلىپ بۇ ئىككۈيلەن سۆز تالىشىشقا باشلىدى، ئالىيۇشانىڭ ئانىسى ئالمان ـ تالمان كېلىپ: «ھەر قايسىڭلار ـ نىڭ ئوزىڭلەرگە چۈشلۈق ئاساسىڭلار بار. ئالدى بىلەن توقاچقا ئېغىز تېگەيلى!» دەپ ئىككىسىنى يارىشتۇرۇشقا ھەر ـ كەت قىلدى.

مومای قاتتىق ئاچچىغلاندى: «مەن ھەر ئىش قىلسام نەۋرىلىرىمنى ياخشى بولسۇن دەپ قىلغان ئىدىم، مانا ئەدى، ھەممەڭ مېنى يامان ئوگۇتۇپ قويدۇڭ دەيسىلەر، مۇندىن كېيىن چاتىخىم بولمايدۇ» دەپ قېيداپ چىقىپ كەتتى. لېكىن، مومايىنىڭ قېيدىشى بىر دەملىك ئىكەنلىگىنى ھەممە بىلەتتى.

ناشتىدىن كېيىن، ئالىيۇشانىڭ داداسى ژاۋودقا مۇ-
كچىش ئالدىدا قىزىغا: «مومانىڭ كارى بولمىسا مەيلى، بۇ
ئالىيۇشانى سىناپ كورۇشنىڭ ياخشى پەيتى، ئۇ ۋاختقا ئۆز-
لىگىدىن ئەمەل قىلامدۇ، يوق؟ كورۇپ باقايلى» دەپ جە-
كىلەپ كەتتى.

ئالیۇشا ئاتىسىنىڭ ھېلىقى گەپلىرىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن «قېنى، كورۇپ باقارسىز!» دەپ ئۆز كۇچىگە تايىنىپ مەشغۇلات ۋاختىغا قەتئى ئەھەل قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. مومای ئاغزىدا «چاتىقىم يوق» دېسىمۇ ئەمىلىيەتتە ئالیۇشانى «بالام، ئالماكنى سومكاڭغا سېلىپ قويدۇم» دەپ مەكتەپكە ماڭغۇزدى.

ئالیۇشا مەكتەپكە كېتىۋېتىپ، بىرىم يولدا گىنكا ئىسسىـ
لىك، مېڭىسى خام خىيالـلار بىلەن تولغان بىر ئوقۇغۇچىغا
يولۇقۇپ قالدى. گىنكا ئالیۇشاغا: «سەن بېشىگدىكى مالىخىيگنى
ماڭا بېرىپ تۇرغىن، لايىق كېلەمدىكىن، كىيىپ كورەي بو-
لامدۇ؟» دىدى. چۇنىكى گىنكا بۇگۈن ئوغۇرلۇقچە شىمال
تەرەپتىكى قۇرۇلۇش مەيدانىغا بېرىپ ئېكسكاۋاتور ھايدىماق-
چىمىش.

گىنكا شەپكىسىنىڭ ئىسىنى بولمىغانلىقتىن ئالىيۇشاندىڭ مالىخىيىنى ئالداپ ئېلىۋېلىپ ، شەپكىسىنى ئالىيۇشاغا كىيگۈزۈپ قويۇپلا ، يولغا كېتىۋەردى . ئالىيۇشا كېچىكىپ قېلىپ مەشغۇلات ۋاختىغا تەسىر يەتكۈزۈپ قويىمەنمىكىن دەپ ، ئاچچىقىنى ئىچىگە ژۇتۇپ مەكتەپكە كېتىشكە مەجبۇر بولدى .

ئالىيۇشا سىنىپقا ۋاختىدا كەلدى، ئۇنىڭ كوپچۇلۇك: «بۇگۈنكى دەرىس پىداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتىدىن كەلگەن پراكتىكانت ئوقۇتقۇچى ئولگا تەرىپىدىن ئوتۇلۇدۇ» دەپ ئېلان قىلدى.

ئۇقۇغۇچىلار بىر گەپنى ئاڭلاپ شاۋقۇن كۆتەردى، ئالىيۇ شامۇ: «بىزگە ستۇدېنتلارنىڭ چىشى پاتمايدۇ، مۇئەللىم ئىۋان، دەرسنى ئوزىگىز ئوتۇڭ» دەپ قارشى چىقتى.

مۇئەللىم ئۇنىڭ بالىلارنىڭ روھى ھالىنى بىلەن ياخشى تونۇشاتتى ، شۇڭا ئۇ ھەممىلەنگە : «بالىلار، سىلەر مۇئەللىم ئولگىنىڭ 5 نومبر ئېلىشىغا ياردەم بېرىشنى خالامسىلەر؟ ئۇ-مۇسىلەرگە ئوخشاشلا ئوقۇغۇچى، ئولىگا دەرىس ئوتكەنىدە، تەرتىپ ساخلاپ تېچ ئولتۇرۇپ بەرسەڭلەر، 5نومبر ئالالايدۇ» دېدى.

تۇققۇغۇچىلار بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، خوشاللىق
بىلەن ماقۇل كوردى. ئۇلاردىن بىرى تۇرۇپ: «ئۇنىڭ 5
نومۇر ئېلىشىغا قولۇمىزدىن كەلگىنىچە ياردەملىشىمىز» دىدى.

شۇ هامان پراكتىكانت ئوقۇتقۇچى ئولگا دوسكا ئالدىدا پەيدا بولدى. ئۇ، كوپچۇلۇككە: «دەپتىرىڭلەرنى ئېچىڭلار، بۈگۈن «ئەڭ ئامدان ئوقۇغۇچى ـ لېنىن ھەققىدە ھىكايە» دېگەن دەرىسنى تەكرارلايمىز» دېدى.

سىنىپ تېپ ـ تېچ بولدى، مۇئەللىم ئۇيغان ئاستا كېلىپ ئەك ئارقىدىكى پارتىدا ئولتۇرۇپ، بالىلارغا سەپ سالدى.

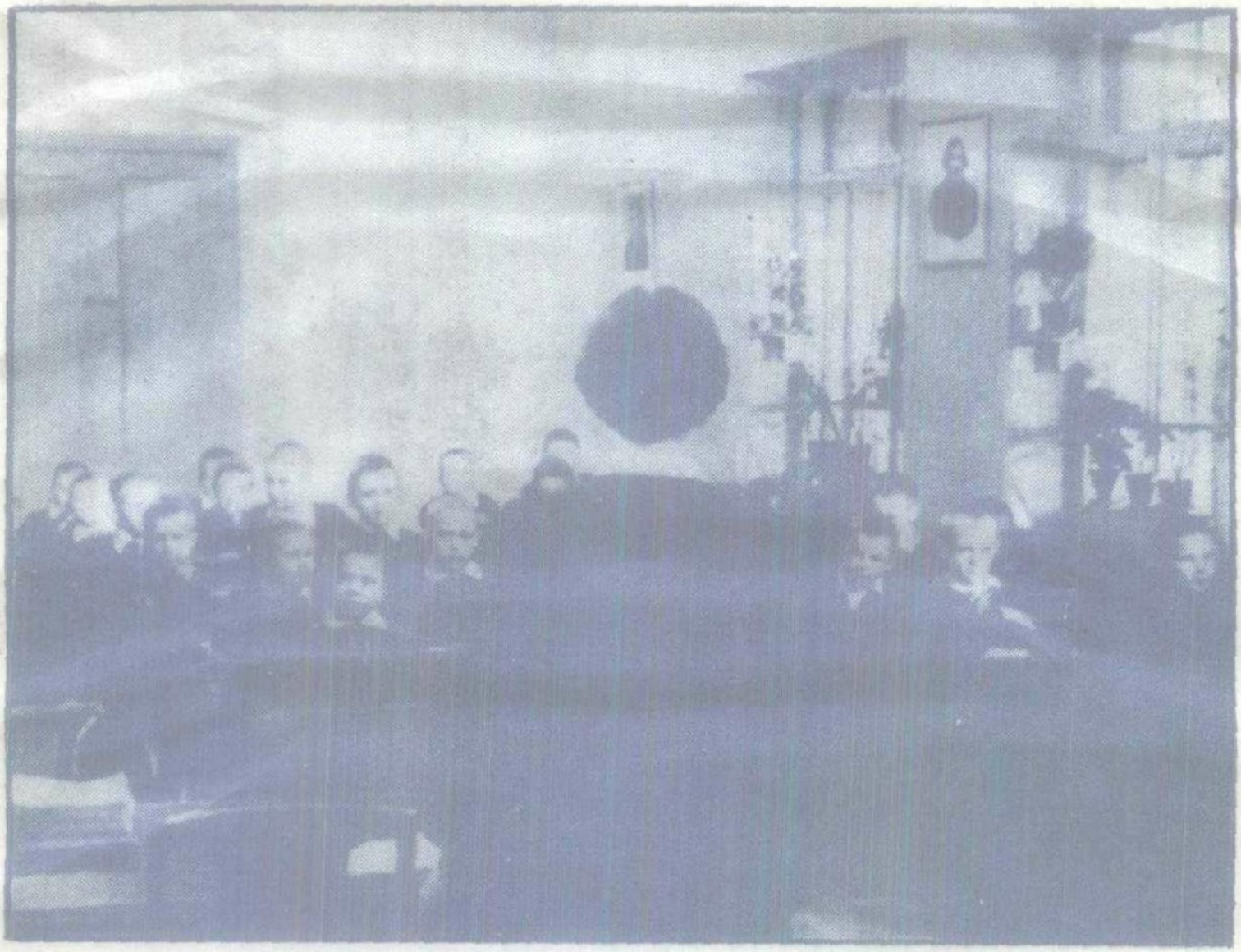

دەرىس ئاخىرىدا ئوقۇشلۇق ئوتتۇرىسىدا، ھەربىر ئۇقۇغۇچى تەرتىپكە قاتتىق رىئايە قىلىپ، ئۇن چىقارماي تىڭشىدى.

ئالیۇشا ئورنىدىن تۇرۇپ: «لېنىن بالا ۋاختىدا مەشۇ-
لاتنى مۇستەقىل ئورۇنلىيالايدىغانمۇ؟» دەپ سورىدى.

ئولگا ئۇنىڭ سۇئالىغا: «لېنىن بالا ۋاختىدا ئوز ئىشىغا پۇختا ئىدى، شۇڭا ئۇ چوڭ بولغاندا مۇستەقىل ئىشلەشكە قابىلىيەتلىك بولۇپ يېتىشتى» دەپ كەسكىن جاۋاپ بەردى.

ئالىيۇشا كونكمە دەپتىرىنى ئالماقچى بولۇپ سومكىسىغا قارىسا، سومكىسىدا بىر كاللەك ژىپ تۇرۇپتۇ.

ئالیۇشا يېنىدا ئولتۇرغان نىكىتانى تۇقۇلاپ: «مانى قارا، ئانام ژېپنى ئالما دەپ ژۇرۇپتۇ» دەپ مومىسىنىڭ كۇلكۇلۇك ئىشىنى ئېيتىپ بەردى.

ئۇنىڭدىن كېيىن ئالىيۇشا پىنىغا بۇرۇلۇپ قولىدىكى كالـ
لەكنى ھەممە بالىلارغا كۆرسۈتۈپ، خۇددى ئالما يىگەندەك
غاجىلىدى.

شۇنىڭ بىلەن سىنىپتا قاتتىق شاۋقۇن كوتۇرۇلدى ، مۇئەللىم ئولگا كېلىپ ئالىيۇشانى ئېيىپلىدى. ئالىيۇشا نىمە دېيىشنى بىلمەي دۇدۇخلاپ قالدى.

بەختكە يارىشا، يېنىدىكى نىكىتا ئوقۇتقۇچىغا: «گۇنا ئالـ
يۇشادا ئەمەس، ئۇنىڭ مومىسىدا» دەپ ئىزاھ بەردى. مۇـ
ئەللىم ئالىيۇشاغا ھەممە ئىشتا ئانىسىغا تايىنىۋالماسلىنى كېرەكـ
لىگىنى كورسەتتى.

ده‌رستىن كېيىن، هەممە ئوقۇغۇچىلار ئۆيىنغىلى تاشقىرىغا چىقىپ كەتتى، ئالىيۇشالا هېلىقى ئىش توغرۇلۇق كوگاي بىرنېم بولۇپ، سىنىپتىن چىقماي ئولتۇراتتى، مۇئەللىم ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ كەلدى.

مۇئەللىم ئۇيغۇر ئالىيۇشانىڭ مۇشۇ تاپتىكى روھى ھالىنى ئامدان چۈشۈنەتتى، شۇڭا ئۇ ئالىيۇشانى ئېيىپلاۋەمەستىن، ئۇنى لېنىنىڭ روھىنى ئوگۇنۇشكە، مۇستەھكەم ئىرادە بىلەن ئوزىنى چېنىقتۇرۇشقا ئىلھاملاندۇردى.

مۇئەللىم ئۇيغان يەنە : « ھەممە گەپ بەل باغلىغان ئىشنى ئاخىرىغا يەتكۈزۈپ ئورۇنلاشتا» دىدى . مۇئەللىمنىڭ بۇ سۆزلىرىنى ئاڭلىغان ئالىيۇشا خوشال بولۇپ كېتىپ : «توغرىنى دىدىڭىز ، بەل باغلىغان ئىشنى ئاخىرىغا يەتكۈزۈش كېرەك» دىدى .

بالىلار دەرىستىن چۇشتى، ئالىيۇشا چۇشلۇك غىزا ئۇچۇن ۋاختى بىلەن ئويگە كېتىپ باراتتى، يېرىم يولغا كەلگەندە بىر خاتىرە دەپتەر تېپىۋالدى، دەپتەرنىڭ مۇقاۋىسىغا: «خەلق ساقچى ئىدارىسى شوبىسى يېنىدىكى بالىلار بولمىسىنىڭ تۇنجى لېيتېنانتى سېرگېينىڭ» دەپ يېزىلغان ئىدى.

ئالیۇشا، ۋاختىدا بىرىپ غىزا يېيىشىمۇ مۇھىم، لېكىن
براۋنىڭ چۇشۇرۇپ قويغان نەرسىسىنى ئوز ئىگىسىگە تاپشۇ-
رۇپ بېرىش ئۇنىڭدىنمۇ مۇھىم ، دەپ دەپتەردە يېزىلغان
ئادرېس بويىچە تۇنچى لېيتېنانتنى ئىزدەپ ماڭدى.

ئالیۇشا ئويگه كىرگه‌ندىن كېيىن لېپىنا تىنىك ئايال ئـ
كه‌نلىگىنى بىلدى ۋه هېلىقى ده‌پته‌رنى ئۇنىڭغا تاپشۇردى.

ئەسلىدە ئۇ دەپتەر تۇنچى لېنىنانىڭ ئوگۇنۇش تەزىسى بولۇپ، ئۇز سىڭلىسى كاتەگە بېرىپ تۇرغان ئىكەن. شۇڭا ئۇ دەرھال سىڭلىسىغا تېلېفون بېرىپ: «سەن چۇشۇرۇپ قويغان دەپتەرنى بەختكە ياردىشا بىر كىچىك ئوقۇغۇچى تېپىۋېلىپ ئەكىپ بەردى، سەن نېمىشكە بىپەرۋالىق قىلىپ، دەپتەرنى چۇشۇرۇپ ژۇرنىسەن؟» دەپ سىڭلىسىدىن كايىدى.

كاتە تېلېفوندا:«ئالىيۇشاغا كوپ رەخمەت ، سىز سوراپ بېقىڭ،بۇگۈن كەچ سائەت بەشلەردە مەن بىلەن مۇز تېيلىشقا بارامدىكىن » دېدى. تۇنجى لېيتېنانت ئالىيۇشادىن «بارامسەن؟» دەپ سورىدى.كاتەنىڭ داكلىق كەنكىچى ئىكەنلىگىنى ئالىيۇشا بۇرۇنىدىنلا بىلەتتى. ئۇنىڭ ئۇستىگە بۇگۈن دەل شۇجاڭ ئۇنىڭ تاماشا قىلىش ۋاختى ئىدى، شۇڭا ئۇ تۇنجى لېيتېنانتقا: «ئاھايىتى ياخشى، جەزمەن بارىمەن»دەپ جاۋاپ بەردى.

ئالیۇشا ئەمدىلا ئويىگە مېگىۋىدى، تويۇقسىز دىن بىر با-
لىنى ئالدىغا سېلىپ ساقچى كىرىپ كەلدى. قارىغىدەك بولـ
سا، بۇ بالا ئالیۇشانىڭ مالىخىنىنى ئالداپ ئېلىۋالغان گىنىكـ
نىڭ ئوزى ئىكەن. ساقچى ئۇنى قېچىپ كېتىپ بارغان يېرىدە
تۇتتۇۋەپتۇ.

ساقچى، بالىنى تۇنجى لېيتېنانتقا تاپشۇردى. تۇنجى لېيتېنانت ئەھۋالدىن خەۋەردار بولۇپ، گىنكىنغا: «ئوقۇشۇڭ نىڭ تايىنى يوق، تېخى قۇرۇلۇش مەيدانغا بېرىپ ئېكسكاۋاتور ھايدىماقچى بوپسەنمىش، ئۈيەردىمۇ يەنە شۇ 2 نومېر ئالارسەن!» دەپ بىر مۇنچە تەنبىھ بەردى.

ئالیۇشا تۇنجى لېيتېنانتنىڭ ئالدىدا گىنكىدىن مالخىينى تارتىۋېلىشنى بىلەپ كورۇپ ، ئىشىك ئالدىغا چىقىپ ئۇنى ساخلاپ ئولتۇردى .

بۈ چاغدا سائەت بىر يېرىمگە ئاز قالغان ئىدى. ئويدۇ-كىلەر، ئالىيۇشانىي مەشغۇلات جەدۋىلىگە ئەمەل قىلىپ تاماقنى ۋاختىدا كېلەرمۇ، يوقمۇ؟ دەپ ئەنسىرىمەكتە ئىدى.

كېلىن: «تاماقنى يەۋەرمەيلىمۇ ئۇنى ساختاپ ئولتاماي» دىدى.

موماي: «سائەت بىر يېرىمگە يەنە بىر مىنۇت بار تېخى» دىدى.

تويۇقسىزدىن ئىشىك قوڭغىرىغى جاراڭلىدى، مومای ئال-دىراپ ئىشىكنى ئېچىپ قارىسا ئالىۇشا ئىكەن. ئۇ مالخىنىنى قايتۇرۇپ ئېلىپلا، ئۇچقانىدەك ئويىگە يېتىپ كەپتۇ. سائەت بىر مىنۇت تۇيۇلۇپ بۇيان ئەمەس توپ-توغرى بىر يېرىم ئىكەن.

مومای ئالیۇشادىن ئاستا: «بوخچاڭنا سمادىن كەلگەن خەت-پەت كىرىپ قالماندۇرمۇ؟» دەپ سورىدى. ئالیۇشا بوخچىسىدىن ھېلىقى ژېنىي چىقىرىپ: «خەتنى كورمىدىم، ئەمما سىز بەرگەن ئالما ژېنىقا ئايلىنىپ قەپتۇ» دىدى. مومای خجالەت بولغىنىدىن ژېنىنى دەرھال ئېلىۋالدى.

غەزادىن كېيىنكى ۋاخىت ئالىيۇشانىڭ دەرىس تەييارلاش ۋاختى ئىدى، مومای باشقا بىر ئۇستەلدە ئولتۇرۇپ، بىرياقتىن ئالىيۇشانىڭ دەرىس تەييارلىشىغا هايدا ئىچىلىق قىلىپ، بەنە بىرياقتىن ئوزى بالىلارنى تەربىيەلەش توغرىسىدىكى كىتابنى كورۇپ ئونگدىن: «قولاي گەن هەممە پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، بالىلارنى فەدەرمۇستە قىل ئىشلەشكە ئوگوتۇش، كېرەك.....» دىگەن جۇملىنى ئوقۇدى.

مومای کىتاپنى كورۇۋاتىپ: «سىما زادى بۇگۈن كىلەمدۇ، يوقمۇ؟ قانداقلا بولمىسۇن بۇگۈن كەچتە ستانسىغا بېرىپ باۋاي، بارمىسام بىكا ئوچرۇشالماي قالماي» دەپ يەنە ھىلىقى خەتنى ئەسلىدى.

دەل شۇ چاغدا، سىما بىلەن نەۋرىسى ساشا ئولتۇرغان پويىزد موسكۋا ستانسىسىغا يېتىپ كەلدى.

سما پويىزددىن چۇشتى، ئۇ كۆكلىدە: «ئۇزۇندىن بېرى كورۇشمىگەن كونا دوستۇمنى تونۇيالماي قالماي» دەپ كۈتۈشكە چىققان مومايلارنىڭ ھەممىسىنى سىنجىلاپ، كوزدىن كەچۈردى.

ستانسىدا ۋاراڭ ـ چورۇك بىسىلدى. سىما ئوزدوستى كەلـ
مىگەنلىكتىن: «بەلكى ئۇباشقايەرگە كۆچۈپ كېتىپ، ئىشەتكەن
خېتىم تەگمەي قالدىمۇ ـ يە؟» دەپ ئومىتسىزلەندى.

ساشا، تونۇش ئادەم چىقماي، 3 سائەتكىچە موسكۋانى ساياھەت قىلالماي قالىدۇق، دەپ ئەنسىرىدى. مومای بولسا: «ھېچقىسى يوق، ئۆزىمىزمۇ كوگۇلدىكىدەك ئويناپ كېلىمىز» دەپ ئۇنى يەزلەيتتى.

سما ئىچىدە: «بەلكى ئۇنىڭ ئويىدە ئىشى باردۇر، شۇڭا مېنى ئويىدە ساختلاپ تورۇدىغاندۇ» دەپ، دوستىغا جاماڭەت تېلېفونى بىلەن، ئۇزىنىڭ كەلگەنلىگىنى خەۋەر قىلماقچى بولدى.

بەرگەن تېلېفوننى خېلى ۋاختقىچە ھېچكىم قولغا ئالمـ
دى، ئۇ نەۋرىسىنى يېتىلەپ، دوستىنىڭ ئويىنى ئىزدەپ
تاپتى. بەختكە قارشى ئىشىك باقار مومای بۇلارغا «ئويدىكى
لەرنىڭ ھەممىسى ئىشىگىنى قولۇپلاپ چىقىپ كەتتى» دېدى.

سما «كوچۇپمۇ كەتمەپتۇ، ئالدىمىزغىمۇ چىقمىدى، كونا دوستلىشىمىزنى تامام ئۇنتۇپ قەپتۇ-دە» دەپ كوكلى قاتتىق رەنجىدى. ساشا، ئۇ موماي بىزنىڭ قىممەتلىك ۋاختىمىزنى ئىسراپ قىلدى دەپ ئاچچىغلىنىپ: مومىسىنا- «موسكۋالىقتەك ئەسكى ئادەم يوق ئىكەن!» دىدى. دەل شۇ چاغدا، بۇ گەپ مۇز تېيلىشقا كېتىپ بارغان ئالىيۇشانىڭ قۇلۇغىغا كىرىپ قالدى.

بۇ قىزچاقنىڭ موسكۇالىقىنى ئوچۇقتىن - ئوچۇق ھاقا - رەتلىگەنلىگىنى ئاڭلىغان ئالیۇشا قىزچاقنى ئېيىپلىدى. قىز- چاق «سىلىڭ نېمە چاتىقىڭ؟» دىدى. ئالیۇشا: «چۇنكى مەن موسكۇالىقمەن!» دىدى.

ماشا ئالیۇشانىڭ ئالدىغا كېلىپ: «ئەگەر سەن بىزنى باشلاپ موسكۋا مېترو پولىتېنلىرىنى، ئېگىز ئىمارەتلەرنى ساياھەت قىلدۇرساڭ، ئاندىن مەن موسكۋالىقلارنىڭ ياخشى ئادەم ئىكەنلىگىگە ئىشىنىمەن» دېدى.

ئالیۇشا ئۇنىڭ قوتۇنۇشىنى دەرھال قوبۇل قىلىپ:«ژۇرۇگ
لەر، باشلاپ باراي، بىز موسكۋالىقلارنى زاگلىق قىلىشىڭلارغا
يول قويمايمەن» دىدى.

ئالیۇشا بۇ ئىككى مېھمانغا دەسلەپ مېترو پولىتېنلەرنى كورسەتتى.

ساشا:«نىمە دېگەن چىرايلىق، ھە!» دېدى.

موماي: «ھەممىسى ئالتۇندىن، خۇددى رېۋايەتلەردىكىدەك!»دېدى.

ئالیۇشا ئۇلارنى يەنە لىپتكە ئولتۇرغۇزدى. «پەلەخەس بولۇڭلار، بۇ ئويۇنشىدىغان نەرسە ئەمەس» دەپ ئاگاھلاندۇردى.

بۇلار مېترو پولىتېنلەرنى كورۇشۇپ بولدى ، ئالىيۇشا مۇز تېيلىش ۋاختى توشقاشقا ئۇلارغا ئەمدى بىللە بولالمايدىغانلىقىنى ئېيتتى، ئەمما ساشا بۇنى ئاڭلاپ شۇڭا مان كەيپسىزلەندى .

ئالیۇشا مۇئەللىم ئىۋانىڭ «ھەممە گەپ بەل باغلىغان ئىشنى ئاخىرىغا يەتكۈزۈپ ئورۇنلاشتا» دېگەن سۆزىنى ئەسلەيدە كەنكىچى بىلەن مۇز تېلىشىنىڭ ئامدان پۇرستىدىن ۋاز كەچمەكچى بولدى، بىراق كەنكىچىغا يالغانچى بولۇپ قالماي، دەپ مېھمانلارنى شۇيەردە ساخلىتىپ قويدى-دە ئوزى كەنكىچىغا تېلېفون بېرىشكە كەتتى.

سىما بىلەن ساشا خېلى ۋاختقىچە ساخىلدى ، ئالىيۇشا تېخىچە قايتىپ كەلمىگەنىكە، سىما تاقەتسىزلىنىپ:«شۇ بالىنى دەپ نۇرغۇن ۋاختىمىز بىكارغا كەتتى، ساشا، ژۇرە، ئۇزىمىز كېتىۋېرەيلى!» دېدى.

ئەمما ساشا ئالیۇشانىڭ قايتىپ كېلىشىگە ئىشىنەتتى. ئۇ، مومىسىغا: «سىز ژۇقۇرنىغا چىقىپ كىتاپلارنى كورۇپ كېلىڭ، مەن ئۇنى بۇيەردە ساخلاپ تۇرۇمەن» دەپ ئوتۇندى.

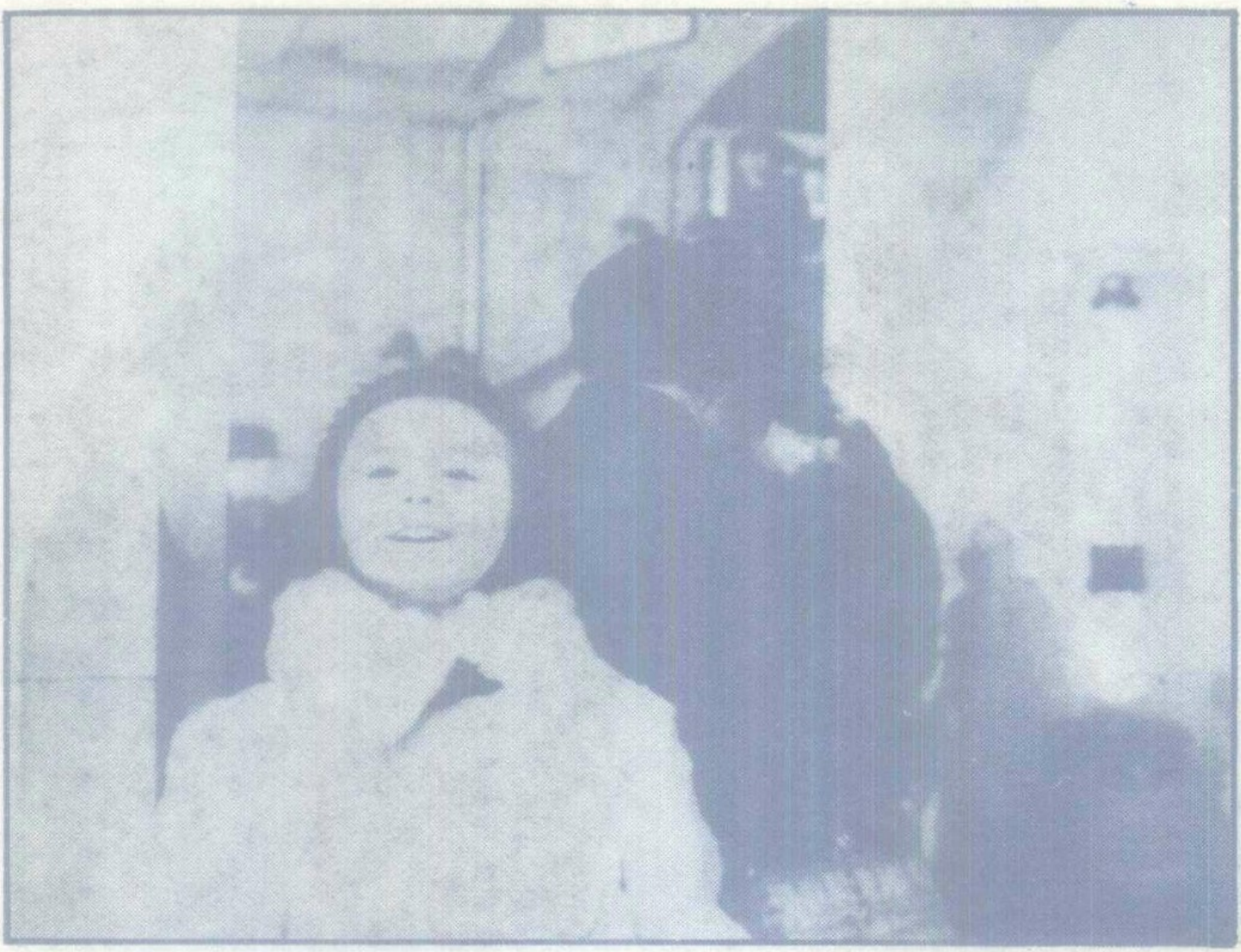

سىما ژۇرنىلىنىڭ خەتتى. ساشا بۇيەردە قېلىپ، ئا-
لىيۇشانى كۈتمەكتە.

بۇ چاغدا بىر پارۋۇز ستانسىغا كېلىپ توختىدى، ستانسىدە قىستاقچىلىق بولۇپ كەتتى، ساشا ئىچى پۇشۇپ شۇ قىستاقچىلىقتا تۇرغان جايىدىن چەتلەپ كەتتى.

مومای کىتاپلارنى كورۈپ بولۇپ كەلسە، ساشا يوق، ئۇ ئەنسىرەپ «ساشا! ساشا!» دەپ ۋاقىراشقا باشلىدى.

ژۇقۇرقىغا چىقىپ مومىسىنى تاپالمىغان، پەسكە چۈشۈپ ئالىيۇشانى ئوچرىتالمىغان ساشا ئاچچىغىدىن ژىغلىۋاتقىلى تاس قالدى ۋە«موما! موما!» دەپ چاقىردى.

ساشانی کورگەن ستانسه خىزمەتچىسى ئۇنىڭ قېشىغا كېلىپ ۋەقەنى بىلگەندىن كېيىن، ھەممە يولوچىلارغا: «بۇ كىمنىڭ قىزى؟» دەپ ۋاقىرىدى.

بۇنى ئاڭلىغان ئالىيۇشا: «مىنىڭ، مىنىڭ قىزىم!» دەپ ۋاقىرىغان بويى، ژۇگۇرۇپ كەلدى. ئۇنى كورگەن ساشا خوشاللىغىدىن ژۇگۇرۇپ بېرىپ ئالىيۇشانى قۇچاغلىۋالدى.

بۇئىككۈيلەن لىفىت بىلەن مومايىنى ئىزدەپ توپىگە چىقىـ
ۋاتاتىتى، دەل شۇ چاغدا مومايمۇ بۇلارنى ئىزدەپ ئىككىنچى
بىر لىفىت بىلەن پەسكە چۈشۈۋاتقان ئىكەن.

ئۇچۇيلەن ئاخىرى يەنە تېپىشتى. موماي ئاليۇشاغا:«سەن دېگەندەك، بۇ يەردە ئاچچا يوللار نۇرغۇن ئىكەن، ئاليۇشا يولنى يەنە ئۇزەك باشلا!» دەپ ئوتۇندى.

بۇلار مېترو پولىتېندىن قايتىپ چىقىپ ، نۇرغۇن قەۋەتلىك ئىمارەتلەرنىڭ پېنىغا كەلدى. ساشا: «بۇ ئويلەرنى سىزگەن ئىگىزمە!» دېدى.

ئالىيۇشا: «توغرى، بۇ، تەبىئى شارائېتقا باغلىق، نېمىشكە دېسەڭ، موسكۋا ئەتراپىدا ئېدىرلار، دوڭلۇكلەر كوپ، شۇڭا ئويلەرنى ئىگىز-ئىگىز قىلىپ سېلىشقا توغرى كېلىدۇ» دېدى.

بۇ چاغدا مۇئەللىم ئىۋانمۇ 8 - سىنىپ ئوقۇغۇچىلىرىنى باشلاپ ئەنە شۇ ئىمارەتلەرنى ئېكسكۇرسىيە قىلىشقا كەلگەن ئىكەن. ئىۋان، ئالىيۇشانىڭ مېھمانلارغا چۈشەندۈرۈۋاتقانلىغىنى ئاڭلاپ، كۆپ مەمنۇن بولدى.

یەردە تۇرۇپ كورگىنىسگە قانائەتلەنمىگەن ساشا توپىگە چىقىپ قاراپ بېقىشنى ئېلتىماس قىلدى. ئالىيۇشانىڭمۇ چىقىسى بار ئىدى. ئەمما بۇلار رۇخسەت ئالمىغان ئىدى، چۇنكى توپىگە ئادەتتىكى كىشىلەر چىقىۋەمەيتتى.

مۇئەللىم ئۇيغان ئالىيۇشانى چاقىرىۋېلىپ «سەن بىز بىلەن بىللە چىقساڭ بولۇدۇ» دېدى. بۇنى ئاڭلاپ ئالىيۇشا خوشال لىغىدىن تاخلاپ كەتتى. لېكىن ئۇ مۇئەللىمدىن ئۇزىنىڭ ئىككى دوستىنىمۇ بىللە ئېلىپ چىقىشنى سورىدى.

مۇئەللىم ئىۋان بۇ ئوتتۇنۇشنى ماقۇل كورمىدى. چۇنكى، ئۇلار كېلىشتىن ئاۋال ئىش باشقۇرغۇچىلارغا «بارىدىغانلار-نىڭ ھەممىسى ئوقۇغۇچى» دەپ ئۇختۇرۇپ قويغان ئىدى. شۇنداق بولسىمۇ ئالىيۇشائوزەمنىڭ ئاران تاپقان پۇرسىتىمدىن كەچسەم كېچەي، لېكىن دوستلىرىمنى تاشلىۋەتمەي، دەپ ئويلىدى.

ساشا توپىگە چىقىپ ئويناپ يالماپ يۇلدۇم دەپ كوگلى
بۇزۇلۇپ ژىغلىۋەتتى.

ئالیۇشا: «مەن بارمىساممۇ مەيلى، سىز مۇشۇ قىزنى بول-
سىمۇ ئوزىڭىز بىلەن بىللە ئەپچىقسىڭىز، چۈنكى ئۇ موسكۋاغا
مىڭ بىر تەسىلكىتە كەپتۇ»دەپ يەنەئۇ مۇئەللىمگە ئىلتىماس قىل-
دى. مۇئەللىم ئىۋان ئوزى ماقۇل دېيىشكە ئوڭايسىزلىنىپ
مەسئۇل كىشىدىن سوراپ كورمەكچى بولدى.

سىما ئالىيۇشانىڭ بۇنداق كۆيۈمچانلىغىنى كورۈپ: «سەن راستىنلا ئامدان بالىكەنسەن، سىنى موسكۋالىقىنىڭ ۋەكىلى دېسىمۇ بولۇدىكەن» دەپ تەشەككۇر بىلدۈردى.

بىر ئوقۇغۇچى ژۇگۇروپ كېلىپ ئۇلارغا: «مۇئەللىم روخ-
سەت ئالدى، موماينىمۇ چىقسا بولۇدۇ دەيدۇ» دىدى.

ساشا بىلەن ئالیۇشا خوشاللىقىدىن چۇقۇرۇشۇپ كەتتى ، ئۇلارمومانىڭ قولىنى تۇتۇپ، تاش پەلەمپەيي ئارقىلىق ئوقۇغۇچىلار بىلەن بىللە ژۇقۇرىغا ژۇگۇردى .

ئۇلار بىر دەمدىلا توپىگە چىقىپ پەسكە قارىدى، ئەتـ
راپتىكى گۈزەل مەنزىرىسى ئۇلارنى ئۆزىگە جەلىپ قىـ
لىۋالدى.

موسكۋا ـ نىمە دىگەن كوركەم ۋە گۈزەل شەھەر ! مانا
ئەمدى پۈتۈن ئەتراپ ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا جاۋلان بولماقتا.

سەككىزىنچى سىنىپ ئوقۇغۇچىلىرىدىن بىرى ئۆزىنىڭ
دۇربۇننى ساشاغا بېرىپ تۇردى.

ئالىيۇشا دۇربۇننى يەنە ئېلىپ بېرىپ ، ساشاغا قىزىل مەيدانىنى كۆرسەتتى .

ئالیۇشا يەنە ئۇلارغا «ئاۋۇ كرېمل ساراىيى، ئاۋۇ موسكۋا ئۇنىۋېرسىتېتى» دەپ ئىگىز بىنالارنى تونۇشتۇردى. بۇنى كورگەن قىز چاقنىڭ ھەممە يەرگە بېرىپ ئويناشسى كەلدى.

كىيىن ئالىيۇشا ئۇلارغا قىزىل مەيدانىنى ئېكسكۇرسىيە قىلدۇردى.

ئۇلارنى يەنە كرېملىل سارىيىغا باشلاپ بېرىپ، سائەتلىك مۇنارىنى كورسەتتى.

دەل شۇ چاغدا جاراڭلاپ قوڭغىراق چىلىندى. ئالىيۇشا: «بۇ سائەتنىڭ ئاۋازى ناھايىتى ئۇلۇق ! پۈتۈن يەر يۈزىگە ئاڭلىنىدۇ!» دىدى.

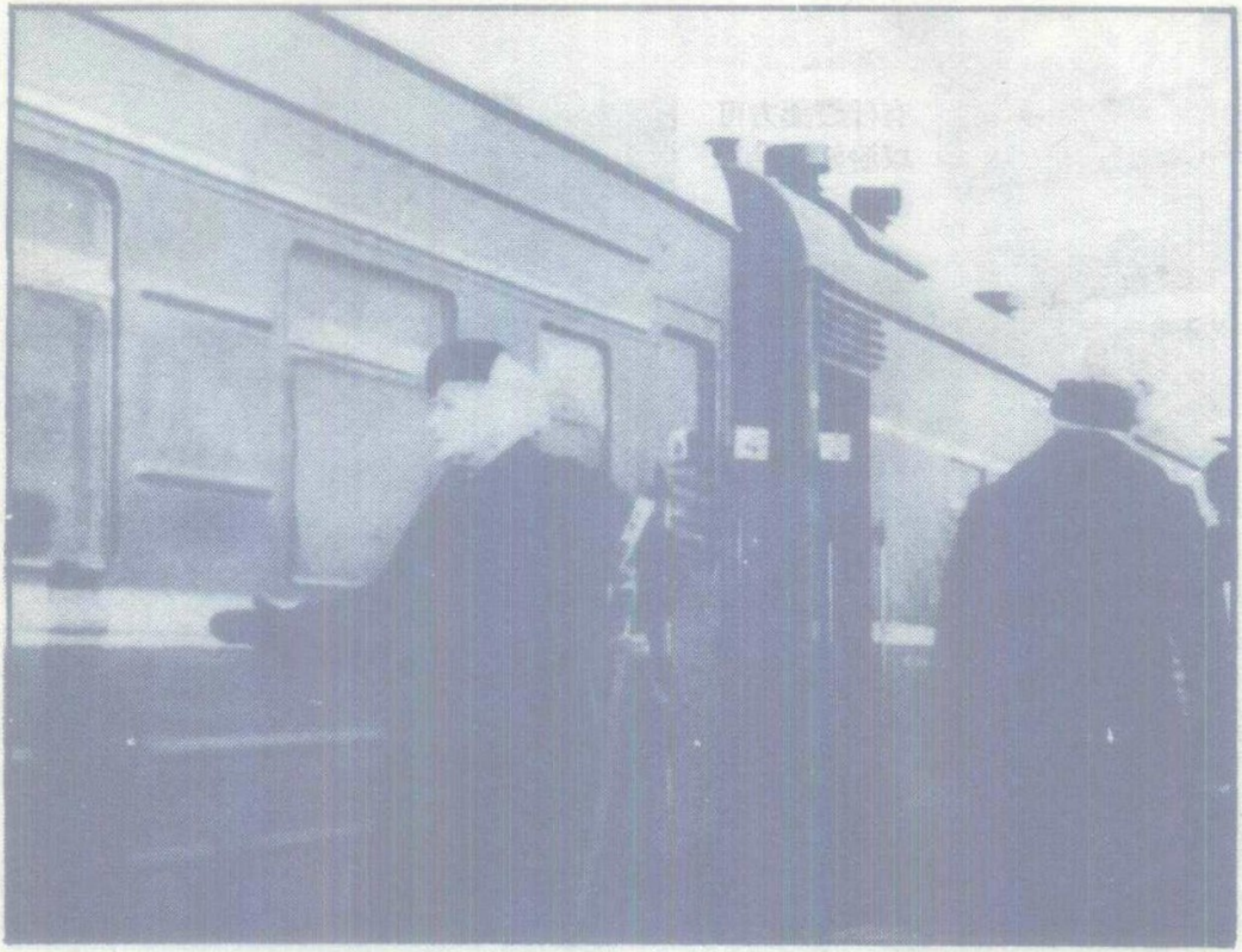

ئۇلار تازا لەززەتلىنىپ ئويناۋاتقاندا ، ئوله موماي ستانسىغا كېلىپ ، ئىككى سائەتچە ھايال بولدى ، كەينى-كەينىدىن كېلىۋاتقان پويىزدلاردىن توپ-توپ ئادەملەر چۇشۇۋاتاتتى ، ئەمما ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئوله‌نىڭ كونا دوستى كورۇنمىدى .

مارۇزنا ساقۇچى بىر ئايال مومايغا كۆيۈنۈپ، ئۇنىڭدىن كىمنى ساخلاپ تۇرغانلىغىنى سورىدى، مومای بېشىنى چايقىدى، «منىڭ بىپەرۋالىغىمغا نىمەدۇرا باردۇر؟» دەپ ئۆزىنى ئوزۇكە كايىدى.

دەل شۇ چاغدا، ستانسىنىڭ ئۇ چېتىدە سىما بىلەن ساشا موسكۋادىن ئايرىلىش ئالدىدا تۇراتتى، ياخشى سايا-ھەت قىلدۇرغانلىغى ئۈچۈن موماي ئالىيۇشاغا: «سەن بولمە-غان بولساڭ بىزلەر بۇنچىلىك يەرلەرنى كورالمايتتۇق، ساشا بىلەن ئىككىمىز سېنى ئولگىچە ئۇنۇتمايمىز» دەپ رەخمەت ئوقۇۋاتاتتى.

يولوچىلارنىڭ پويىزدىغا چىقىشىڭ ئاختى توشقانلىغى مىكروفون ئارقىلىق خەۋەر قىلىندى، شۇ چاغدا سىما «ئوله‌گه ته‌كسۇن» دىگەن، بىر پارچە خەتنى چىقىرىپ پوچتىغا سالىپ قويۇپ ئالىيۇشاغا بەردى، ئالىيۇشا خەتكە قاراپ باقمايلا يانچۇغىغا سالدى.

ئالیۇشا: «خەير، ساشا! ئامان بول، چاپسانراق چوڭ بول» دېدى. شۇنىڭ بىلەن ئىككى دوست قىزغىن قول تۇتۇشۇپ خوشلاشتى.

ساشا تۈيۇقسىزدىن ئاليۇشانىڭ مەكتىبىگە بىرنى سويۇپ ئالدى ـ دە ۋاگونغا كىرىپ كەتتى.

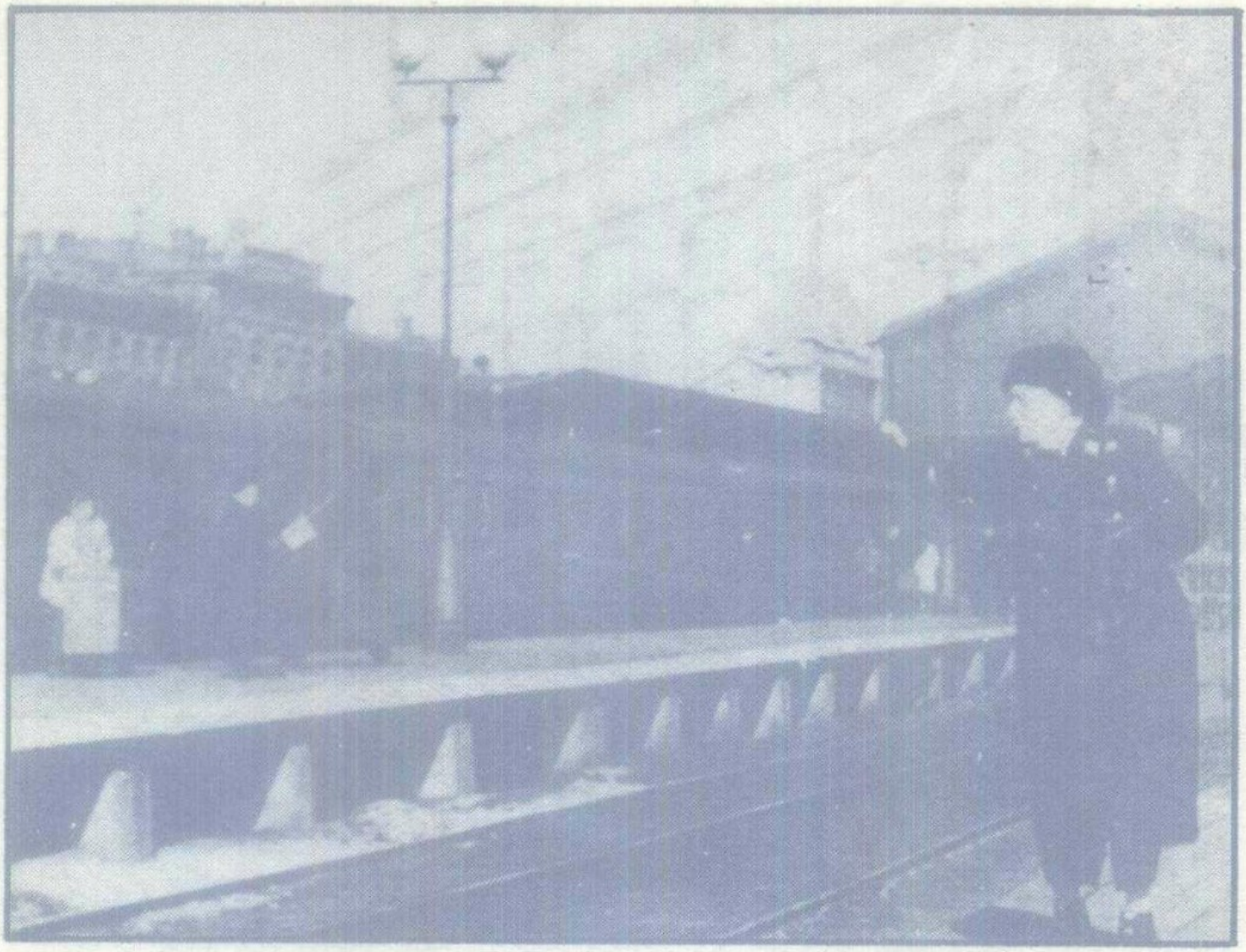

سىما پويىزدىغا چىقىۋېتىپ، ئۇدۇلدا تۇرغان ئوله مومايـ
نى كورۈپ قالدى ۋە دەرھال چاقىردى؛ بۇنى ئاڭلىغان ئوله
مومای سىمانى كورۈپ ئالمان ـ تالمان ئالدىغا ژۇگۈردى.

ئىككى دوست بىر-بىرى بىلەن قوچاغلىشىشقا ئولگۈر-مەي، پويىزد مېگىپ قالدى، سىما ئىلاجسىزلىقتىن ئولەنى تاشلاپ پويىزدغا چىقىۋالدى.

پوپیزد موسکۇا ستانسسدىن ئاستىلاپ چىقماقتا، شۇنداق تىمۇ سىما ھېلىمۇ خەلق توپى ئىچىدىن ئولەنى ئىزلىمەكتە. ساشا بولسا، ئالىيۇشانى ئىزلىمەكتە.

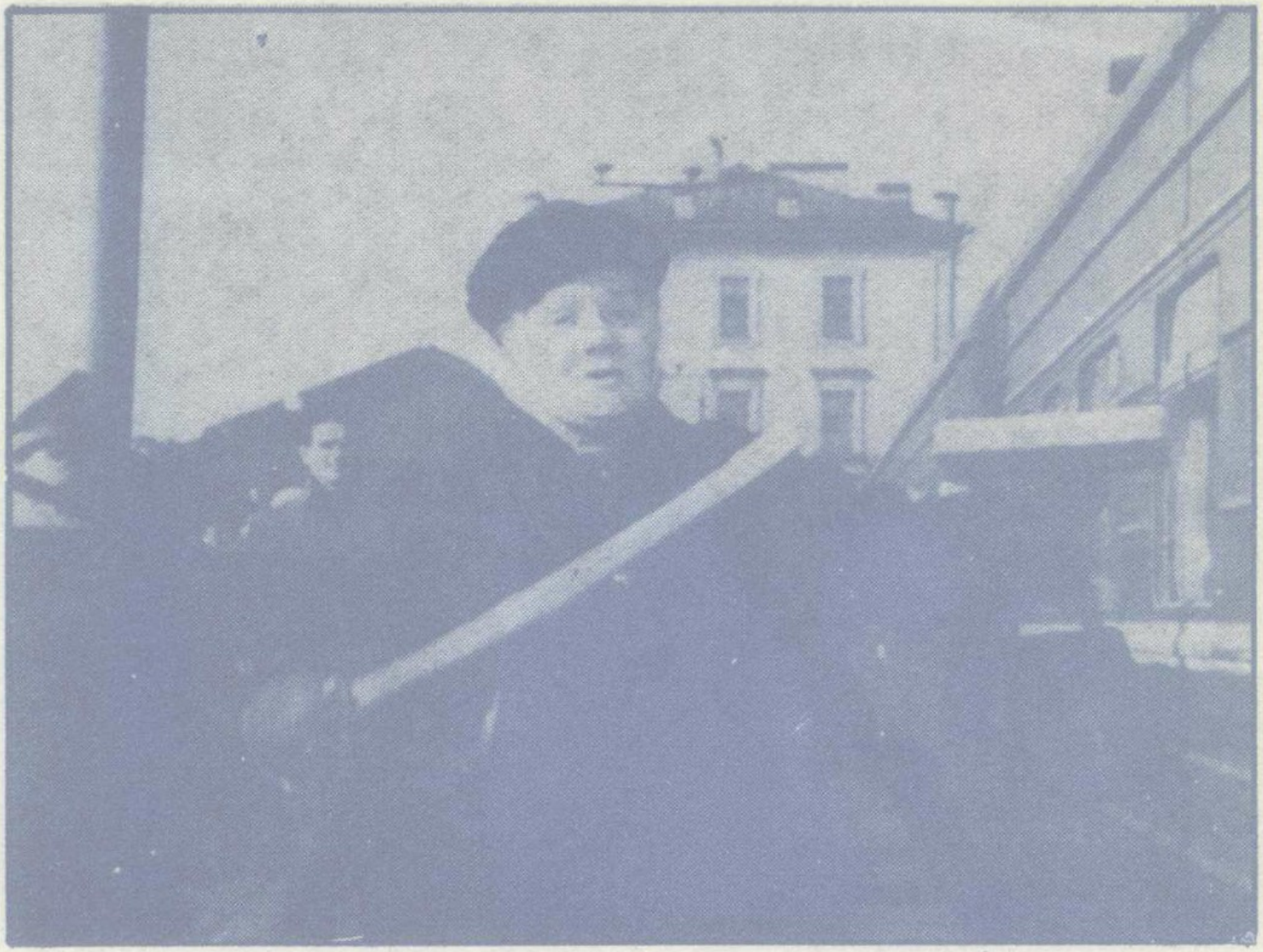

ئوله ساشاغا ئاتاپ ئېلىپ كەلگەن كىچىك قېلىچ ۋە كەنتلىرىنى پۈلاڭشىتىپ، پويىزدىكى ئارقىسىدىن ھەدەپ ژۇگۇردى، ئەمما پويىزد بارغانسىرى تېزلەپ كېتىۋەردى.

سىما كونا دوستىنى بىر نەملەر قىلىپ كورۇۋالغانلىقى ئۈچۈن ۋاگوندا ناھايىتى خوشال ئىدى. ئۇ ساشاغا: «موماينى كورەلىدىڭمۇ؟ ئۇنىڭ كېلىشىگە مەنمۇ كۆزۈم يەتكەن ئىدى» دىدى.

ساشا: «موما، ئالىيۇشانى كورالمىدىم» دىدى.

ئوله ستانسدا هاگۆپقىپ تۇرۇپ قالدى ، ئۇ ئوزىنى-
ئوزى ئىيىپلاپ: «مەن كونا دوستۇمنى كۈتۈۋالدىمۇ؟ يوق.
زادى مەن بىغەم» دىدى.

ـــ موماي تۇيۇقسىز دىنلا ئالىيۇشانىڭ ژۇگۇرۇپ كېتىۋاتقانـ
لىغىنى كورۇپ قېلىپ، ئۇنىڭدىن: «بۇ يەردە نىمىش قىلىپ
ژۇرىسەن؟» دەپ ئەجەپلىنىپ سورىدى. ئالىيۇشا ئالدىرىغدـ
نىدىن: «ھازىر ۋاختىم يوق، مەشغۇلات ۋاختىغا كېچىكىپ
قالىمەن، ئۆيگە بارغاندا سوزلىشەيلى!» دەپ قويۇپلا ژۇگۇـ
رۇپ كەتتى.

مومای ستانسدىن چىقىپ، بىر ماشىنىغا ئولتۇردى ـ دە، ئالىيۇشانى كەينىدىن قوغلاپ يەتتى ۋە ئۇنىڭغا «ماشىنىغا چىق» دىدى. ئەمما ئالىيۇشا ئۇنى قەتئىي رەت قىلىپ: «ياق، ۋە ـ دەمگە تۇرۇمەن، مەشغۇلاتىمنى ئۇزۇكۇچوم بىلەن ئورۇنلايمەن» دىدى.

شۇ چاغدا ئاچسى: «7 يېرىمدا كەلمەكچى ، ۋاخت ھازىرلا توشۇدۇ» دىدى . ئويدە ئۇنىڭ ئاتسى ، ئانسى ۋە ئاچسى ئالىيۇشانىڭ ۋاختىدا كېلىشىنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتمەكتە ئىدى.

ئالیۇشا ھاسىراپ ـ ھومۇدەپ ئويىگە كەلدى ، بۇ چاغدا سائەت دەل 7 يېرىم بولغان ئىدى. ئۇ: «كەچ قالما پتىمەندە!» دەپ قويدى. ئانىسىمۇ خوشال بولۇپ ، ئوغلىنى ئۆز باغرىغا باستى.

ئالیۇشانىڭ كەينىدىن مومايمۇ ھاسراپ كىرىپ كەلدى. ئۇ تەرىنى تۇرۇپ ئالیۇشادىن: «مانا ئەمدى سىنى ئاياپ قويمايمەن. چاپسان ئېيت، ستانسىدا نىمە ئىش قىلىپ ژۇرۇسەن؟» دەپ قىستاپ سورىدى.

ئالیۇشانىڭ ستانسىدىن كەلگەنلىگىنى ئاڭلاپ، ھەممىلەن ئۇنىڭغا ئەجەپلىنىپ قارىدى. ئالیۇشا سوزۇنى تىمىدىن باشلىشىنى سالالماي، يانچۇغىدىن ياغلىغىنى ئېلىپ تەرىنى ئەرتىمەكچى بولدى، كۈتۈلمىگەندە بايىقى خەت چىقىپ قالدى. ئاتىسى كونۇپرىتتىكى «ئولەگە تەگسۇن» دىگەن خەتنى كۆرۈپ، دەرھال مومايغا سۇندى.

موماي خه تنى ئېچىپ قاراپ، ئونىڭ ئوزىگه سما تەرىپىدىن يېزىلغان خېتى ئىكەنلىگىنى بىلدى ۋە دەرھال كوزئەينىگىنى تاقاپ، ئالدىراش ـ تىنەش ئوقۇدى:

«سەن كەلمەيسەن، مىنىڭ نەۋرەم موسكۋالىقلار توغرىسىدا ناتوغرى تونۇشقا كەلگەن ئىدى، بەختكە يارىشا، بىر بالىنىڭ ئوچراپ قالدۇق، ئۇ بالا نەۋرەمنىڭ كوگلىدىكى گۇمانىنى ئېلىپ تاشلاپ موسكۋالىقلار، نىڭ شان ـ شەرىپىنى ساخلاپ قالدى .....».

مومای خه‌تنی ئوقۇپ بولۇپ، هه‌مىله‌نىدىن: «ئۇ قايسى بالىدۇ؟» دەپ سورىدى. ئالىيۇشا بىگىز قولى بىله‌ن بۇرنىنى كورسۇتۇپ: «ئۇ بالا ئوزۇم بولۇمه‌ن!» دىدى.

مەسىلە ئېنىقلاندى، مومای بەك خوشال بولۇپ: «نەۋرەم مىنىڭ خاتالىغىنى تۈزەپتۇ، ھەمدە مۇڭاپىق يوسۇندا مۇسابىقىلەرگە قىلىش قابىلىيىتىنى كۆرسىتۈپتۇ، دېمەك، مىنىڭ بەرگەن تەربىيەم بىكارغا كەتمەپتۇ» دېدى.

ئالیۇشا: «مەن كىتاپتىن كورگەنمەن، كىتاپتا مومىسىدىن يارىدەم ئېلىشقا بولىدۇ، ئەمما مومىسىغا تايىنىۋېلىشقا بولمايدۇ، دىگەن» دىدى. بۇنى ئاڭلاپ، ئويدىكىلەرنىڭ ھەممىسى قاقاخلاپ كۇلۇشۇپ كەتتى. مومای شۇ زامان ئالیۇشانى، ساشاغا ئاتاپ ئېلىپ قويغان كىچىك قېلىچ بىلەن مۇكا پاتلىدى.

گورکی شەھرىگە كېتىپ بارغاندا پويىزدا يانتىن سا-
شانىڭ ئالىيۇشانى سېغىنىپ ئۇيقىسىمۇ كەلمىدى. ئۇنىڭ مو-
سىسىمۇ: «سەن ئالىيۇشانى ياخشى كورگەندىن كېيىن، ئۇنىڭ-
دىن ئوگۇنۇشۇڭ كېرەك، ئۇ ھازىر ئۇخلاپ قالدى، سەنمۇ
چاپسان ئۇخلا!» دىدى.

سويۇملۇك ساشا مومىسىڭ بۇ سۆزىنى ئاڭلىغانىدىن كېيىن، ئۇيقىغا كەتتى.

بۇ چاغدا، ئالىيۇشامۇ كارۋاتتا يېتىپ: «ئەمدى مەن مەشـ
غۇلات ۋاختىمغا مۇستەقىل رەھبەر قىلالايدىغان بولدۇم» دەپ
خوشال هالدا تېزدىن ئۇيقىغا كەتتى.

بۇ كىتاپ، چاۋخۇا سەنئەت نەشرىياتى تەرىپىدىن
1955 ـ‌ژىلى ئاۋغۇستتا نەشر قىلىنغان 1 ـ نەشرى
1 ـ باسمىسىدىن تەرجىمە قىلىندى.

本書根據朝花美術出版社1955年8月第一版第一次印刷本譯出

كىتاپ نومۇرى121 (4) 571

ئالىيۇشىنىڭ ئوزنى چېنىقتۇرۇشى

جۇگۇ كىنو ـ فىلىم تارقىتىش شىركىتى تەرىپىدىن تۈزۈلدى.

مىللەتلەر نەشرىياتى تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.
ئادرېس: بېيجىن گوزىبەن 54 ـ قورا.
بېيجىن شەھەرلىك ئەخبارات ۋە نەشرىيات باشقارمىسىنىڭ
كىتاپ ـ ژۇرنال نەشرىياتچىلىغى ئۈچۈن بەرگەن رۇخسەت
قەغەزى نومۇرى: «出-047»
مەركىزىي مىللەتلەر مەتبەئەسىدە بېسىلدى.
شىنخۇا كىتاپ ماگازىنى تەرىپىدىن تارقىتىلدى.
1956 ـ ژىلى ئاپرېل بېيجىندە بىرىنچى قېتىم نەشرى قىلىندى.
1956 ـ ژىلى ئاپرېل بېيجىندە بىرىنچى قېتىم بېسىلدى.

書號:571(4)121
阿遼沙鍛鍊性格
（維吾尔文）
中國電影發行公司改編
民族出版社翻譯出版
地址：北京國子監特54號
北京市書刊出版業營業許可證出字第047號
中央民族印刷廠印刷
新華書店發行

1956年4月北京第一版
1956年4月北京第一次印刷
787耗×1092耗1/40　印張3$\frac{1}{8}$
印數:1—13,000冊　定價:一角八分
統一書號：MR8049·維37